Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті: збірник наукових праць / за заг. редакцією Н.Є. Колесник, О.М. Піддубної, О.М. Марущак. – Житомир: ФО-П «Н.М. Левковець», 2020. – У 2-х ч. – Ч. ІІ. – С.136-139

Баранчук І.,
студентка групи 45Бд- Початкової
навчально-наукового інституту педагогіки

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ ПІД ЧАС РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРОСТИХ ЗАДАЧ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Розвиток творчих здібностей пов"язане з поняттям творчість. Творчість – це поняття, яке перетинається під час викладання математики в початковій школі. Зазвичай вчителі думають, що саме логіка необхідна дітям у вивченні математики, а творчість не так важлива. З іншого боку, якщо розглядати вчителя математики, який розробляє нові методи та інноваційні підходи для пояснення та вивчення нової теми з учнями, ми не можемо не звернути увагу на використання ним творчого потенціалу. Поняття «творчість» в українському педагогічному словнику трактуються,як «продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення» [1, с. 326]. Творчість характеризується як вища форма діяльності особи, що вимагає тривалої підготовки, ерудиції і інтелектуальних здібностей.

Мета статті – розкрити особливості розвитку творчих здібностей учнів на уроках математики під час вирішення простих задач в початковій школі.

Проблемами розвитку розумової діяльності, формування творчих здібностей займались А. Н. Леонтьєв, П. А. Нєчаєв, Я. А. Пономарьов, А. Н. Лук, М. І. Меєрович, Л. І. Шрагіна та багато інших. Питання управління навчальною діяльністю розкрито в роботах Т. І. Шамової, Т. М. Давиденко. У роботах вказаних учених розглянуто психологічні моделі процесу творчості, якості творчої особистості; психологічний механізм творчості; виявлення творчих здібностей; методи пошуку творчих розв'язків; алгоритми розв'язання проблемних ситуацій, різні форми сумісної діяльності вчителя й учнів, різні підходи до управління розвитком особистості. Ш. Амонашвілі привертає увагу до того, що, навчаючи та виховуючи, учитель залучає дітей до матеріальних і духовних цінностей минулих поколінь. Учитель є посередником між дитиною й цілими поколіннями, і через нього діти пізнають дійсність. І це «через» означає, що різні цінності, знання, морально-етичні норми не доходять до дітей у стерилізованому вигляді, а несуть у собі особисті риси вчителя, його оцінки, ставлення, його світогляд. Головне завдання - не «донести», «пояснити» та «показати» учням, а організувати спільний пошук розв'язання завдання, яке виникло перед ними. Учитель виступає як режисер міні-вистави, що народжується безпосередньо у класі. .

Актуальною є проблема різнобічного розвитку дитини вже на самому початку її життєвого шляху, адже втрати в естетичному вихованні збіднюють внутрішній світ людини. Саме в період початкового навчання дитині потрібна найпильніша увага, піклування та любов учителя. Якщо вчитель задовольнить цю потребу, то пробудить потяг до знань, повагу до себе. Тому уроки і позаурочну роботу в початкових класах треба будувати так, щоб діти відчували себе дослідниками, мали змогу зіставляти, порівнювати, шукати і знаходити істину. Мета сучасної початкової школи – забезпечити подальше формування особистості дитини, цілеспрямовано виявляти і розвивати здібності, формувати вміння і

Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті: збірник наукових праць / за заг. редакцією Н.Є. Колесник, О.М. Піддубної, О.М. Марущак. – Житомир: ФО-П «Н.М. Левковець», 2020. – У 2-х ч. – Ч. ІІ. – С.136-139

бажання вчитися. Привернути увагу учнів можна: незвичайним оформленням класної кімнати, цікавим вступом вчителя, між предметними зв'язками [2, с.45].

У початкових класах в основному розглядають сюжетну задачу, в яких описується кількісна сторона деяких явищ. Сюжетну задачу, для розв'язання якої треба виконати одну арифметичну дію, називають простою. Прості задачі можна поділити на групи відповідно до арифметичних дій, за допомогою яких їх розв'язують. Однак з погляду методики зручніша інша класифікація: поділ задач на групи залежно від тих понять, які формують під час їх розв'язування, можна виділити три такі групи:

До першої групи належать прості задачі, під час розв'язування яких діти засвоюють конкретний зміст кожної з арифметичних дій, тобто діти засвоюють, яка арифметична дія пов'язана з тією або іншою операцією над множинами

До другої групи належать прості задачі, під час розв'язування яких учні засвоюють зв'язок між компонентами і результатами арифметичних дій. До них належать задачі на знаходження невідомих компонентів.

До третьої групи належать задачі, під час розв'язування яких розкривають новий зміст арифметичних дій. До них належать прості задачі, пов'язані з поняттями різниці, і прості задачі, пов'язані з поняттям кратного відношення[3, с.67].

Поза групами існують ще декілька видів задач. Це задачі на час, задачі на рух, задачі на знаходження числа за його частиною і частини від числа, задачі на ділення з остачею, на знаходження площі прямокутника та задачі з логічним навантаженням. Усі прості задачі, крім задач на непряме збільшення чи зменшення числа на кілька одиниць або в кілька разів, є обов'язковою складовою частиною програми, так званий програмний мінімум. Тут названо основні види простих задач, з якими зустрічаються у своїх підручниках учні початкових класів. Велику роль відіграють задачі які учні складають самі. Складання задач часто вимагає роздумів, які під час розв'язку готових задач не потрібні. Тому складання задач сприяє розвитку творчого мислення учнів. Великого значення видатний педагог В. Сухомлинський надавав розвитку дітей логічного мислення, пам'яті, творчої уяви, вміння використовувати під час навчання предмети і явища навколишньої діяльності наділяючи їх казковими рисами. Наприклад складання і розв'язування казок-задач, а також вивчення нового матеріалу з використанням на уроці казкових елементів [4, с.109]. Формуючи загальні способи і методи розв'язування математичних задач, ми вчимо дітей на основі математичних знань певним чином діяти у ситуаціях, що виникають у повсякденному житті. Цілеспрямоване навчання дає можливість забезпечити високий рівень розвитку потенційних творчих здібностей. Творча діяльність учнів не обмежується лише оволодінням нового. Робота буде творчою, коли в ній проявляється власний задум учнів, ставляться нові задачі і самостійно розв'язуються за допомогою отриманих знань.

Розглянемо нетрадиційні творчі вправи для уроків математики під час виконання простих задач в початковій школі.

1. **Пошук нових способів розв'язування задач. Складання своїх задач, їх розв'язування.** Доцільно пропонувати учням розв'язувати задачі не по діях, а за допомогою виразів, користуватися властивостями додавання під час розв'язування рівнянь, складати й розв'язувати свої задачі.

Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті: збірник наукових праць / за заг. редакцією Н.Є. Колесник, О.М. Піддубної, О.М. Марущак. – Житомир: ФО-П «Н.М. Левковець», 2020. – У 2-х ч. – Ч. ІІ. – С.136-139

Адже загальновідомо, що самостійно придумана і розв'язана задача запам'ятовується краще і надовго.

2. **Написання «математичних» творів із використанням простих задач.** Пропонувати учням написати казку, вірш, байку, сценку на математичну тему при цьому використовуючи в них просту задачу. Написані твори діти із задоволенням читають один одному. Такі завдання виховують навички дослідницької діяльності, ефективні щодо висвітлення практичної спрямованості матеріалу, що, зрештою, приводить до глибокого розуміння предмета, зацікавленості ним.

3.**Залік за домашнім завданням.** Учням пропонується стільки задач чи прикладів, скільки учнів у класі (за змістом є задачі прості, середньої складності, складені). Термін виконання завдання - від одного-двох тижнів до місяця. Оцінюється творчий підхід до розв'язування, кількість способів розв'язування однієї задачі тощо. Поступово, від уроку до уроку, у дітей з'являється бажання не просто розв'язати задачу, а розв'язати ЇЇ «найкрасивішим» способом. Успішний пошук такого способу власне і є їх маленьким відкриттям.

4.**Гра «Знайди загублене».** Під час такої гри учням пропонують розв'язати задачі, де відсутні деякі числа або символи. Дітям цікаво знаходити «загублене» і відновлювати записи. Без сумніву, у такій діяльності також проявляється творчість.

Таким чином, доволі важко зосередити увагу дітей на вивченні нового матеріалу, для цього вчителеві доводиться в повній мірі проявляти свою креативність та творчих підхід під час підготовки уроку. Щоб зацікавленість учнів до вивчення математики не знижувалась, доречно систематично проводити ігри з використанням інтерактивних технологій. Розв'язування задач - це робота дещо незвичайна, адже це розумова робота. А щоб навчитися будь-якій роботі, треба спочатку добре вивчити той матеріал, над яким доведеться працювати, ті інструменти, з допомогою яких буде виконуватись робота[5, с.35].

Список використаної літератури

1. Гончаренко С.М. Український педагогічний словник :К. Либідь, 1997. с. 326.
2. Бантова М.О., Бельтюкова Г.В., Полевщикова О.М. Методика викладання математики в початкових класах. К.: Вища школа, 1982. с. 288.
3. Коберник Г., Диференціація навчання на уроках математики Початкова школа. 1999. № 9,С. 65-68.
4. Король С., Психолого – педагогічні умови організації навчального процесу : Початкова школа. 2000. №12, С. 108-111.
5. Ганул О., Диференціація навчання: Початкова школа. 2000. №10, С.34-36.